

УДК 338.2

МОНІТОРИНГ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Студ. Л. В. Михайлова, гр. МгЗФМ-18

Науковий керівник ст. викладач О. В. Черниш
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Головною метою функціонування будь-якого підприємства є отримання максимального прибутку. Контроль і аналіз фінансового стану підприємства дає змогу визначити наскільки ефективно воно працює. У сучасних умовах господарювання моніторинг фінансового стану – необхідна складова процесу управління підприємством. Головним напрямом його практичної реалізації є виявлення можливостей підвищення ефективності функціонування підприємства, визначення перспектив його розвитку. Тому, необхідно провести дослідження сутності, завдань і необхідності системного аналізу фінансового стану підприємств, а також дослідження всіх існуючих методів, принципів і методик моніторингу фінансового стану та надання пропозицій щодо його покращення. Метою дослідження є виявлення проблем, що негативно впливають на фінансову стійкість підприємства на сучасному етапі та розгляд чинників, впливають на моніторинг фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є процес формування системи моніторингу фінансового стану підприємства. **Предметом даного дослідження** є теоретико-методичні засади, інструменти, методи та процеси моніторингу фінансового стану підприємства.

Методи та засоби дослідження. У процесі дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: Структурно-логічний аналіз (при побудові логіки та структури роботи); метод деталізації та синтезу (для вивчення предмету і взаємозв'язку його складових частин); експертні методи (при вивченні певного кола чинників-симптомів, що характеризують досліджувану економічну ознаку).

Результати дослідження. Моніторинг фінансового стану підприємств здійснюється для оперативної діагностики, що повинна вчасно сигналізувати про негативні тенденції змін в його діяльності. Багато економістів, зокрема А. Вартанова, М. Глазова, Т.І. Овчинникова, А.І Пахомова, І.Н. Булгакова, приділяють безпосередню увагу питанням організації моніторингу на підприємствах як засобу фінансової діагностики, яка дозволяє проводити комплекс заходів щодо поліпшення стану підприємства.

Методи моніторингу фінансового стану – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. Суть цих методів полягає у вивченні рівнів та динаміки відносних показників фінансового стану, що розраховується як відношення величин балансових статей або інших абсолютних показників, які отримують на основі звітності чи бухгалтерського обліку. Одним із найважливіших методів є методи кількісного фінансового аналізу, без застосування яких дослідження фінансового механізму є практично неможливими. За допомогою кількісного фінансового аналізу розв'язується широке коло завдань – від елементарного нарахування відсотків і до складних інвестиційних, кредитних та комерційних проблем у різних постановках, які залежать від конкретних умов. Показниками та чинниками доброго фінансового стану підприємства можуть бути: стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів.

Розрізняють внутрішній і зовнішній моніторинг фінансового стану. Внутрішній аналіз здійснюється для потреб управління підприємством. Його результати використовуються для планування, контролю і прогнозування фінансового стану. Зовнішній моніторинг проводиться усіма суб'єктами моніторингу, що використовують інформацію, яка опублікована. Зміст цього аналізу визначається інтересами власників фінансових ресурсів і контролюючих органів.

Завдання вибору показників для проведення моніторингу формально вирішується досить просто. Розглядаються всі фінансові коефіцієнти, які доцільно розподіляти по групах. З кожної групи вибираються ті показники, які підходять для моніторингу підприємства з урахуванням галузевої специфіки. Процедура обрання показників для моніторингу діяльності підприємств торгівлі є індивідуальною, проте, існують загальновідомі в економічній літературі рекомендації [1, с. 109].

З нашої точки зору, система показників для моніторингу стану підприємства, як мінімум, повинна включати наступні фінансові коефіцієнти: тенденція зміни виручки; відносний валовий дохід; середній період погашення дебіторської заборгованості; оборотність товарно-матеріальних запасів; коефіцієнт загальної ліквідності.

Показник тенденції зміни виручки – це найважливіший показник, оскільки він є індикатором розвитку підприємства. Якщо виручка нижче за планові значення, то це означає потенційну неможливість покрити операційні витрати, що незабаром може привести до втрати платоспроможності підприємства. Негативний тренд виручки може бути обумовлений наступними причинами: відсутність адекватної маркетингової стратегії; пасивний маркетинговий підхід; неефективні засоби продажу; низька якість товару; неадекватне ціноутворення; погана якість обслуговування клієнтів; а також жорстка конкуренція.

Наступний показник моніторингу поточної діяльності підприємства слід використовувати показник оборотності дебіторської заборгованості, наприклад, у вигляді середнього терміну погашення дебіторської заборгованості. У тому випадку, якщо ми беремо період часу декаду, даний показник розраховується відношенням середньо денного значення дебіторської заборгованості, що помножена на 90 днів, до виручки від реалізації за три місяці. Даний показник є дуже інформативним, оскільки служить мірою якості дебіторської заборгованості, показуючи, наскільки швидко дебіторська заборгованість перетворюється на гроші. Чим менше середній період погашення дебіторської заборгованості, тим краще, оскільки менше «проблем з грошима». Високе значення показника свідчить про наявність проблем з дебіторами.

Наступним чинником, який заморожує гроші підприємства у короткостроковій перспективі, є невміле управління товарно-матеріальними запасами. Відповідно до цього в систему моніторингу підприємства вводиться показник оборотності товарно-матеріальних запасів, який розраховується як відношення собівартості проданих товарів за останні 12 місяців до середнього значення товарних запасів.

Показник загальної ліквідності найінформативніший показник, з нашої точки зору, оскільки погіршення ліквідності підприємства – це ранній симптом можливого банкрутства. Набір традиційних засобів по поліпшенню ліквідності підприємства включає збільшення грошових коштів за рахунок: продажу зайвих запасів, устаткування й активів; перегляд термінів, умов кредитів і позик, зменшення кредиторської заборгованості за рахунок перегляду, а також зміни політики закупівель та діючих контрактів на закупівлі [2, с. 45].

Висновки. Таким чином, моніторинг фінансового стану підприємства здійснюється для оперативної діагностики, яка повинна своєчасно сигналізувати про негативні тенденції зміни в його діяльності підприємства. З цієї причини фінансові показники, що використовуються в моніторингу, повинні бути високо інформативними, а також відображати поточний стан і оперативну динаміку підприємства. Проте, кількість таких показників не повинна бути значно великою, інакше складно буде ухвалити адекватне рішення.

Ключові слова: моніторинг, фінансовий стан, бюджет, оцінка фінансового стану, фінансова стійкість, платоспроможність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Трофимова Л.Н. Экономическая диагностика эффективности торговых организаций (теоретический аспект). – Новосибирск: СУПК, 2002. – 265с.
2. Овчинникова Т.І., Пахомов А.І., Булгакова І.Н. Методи фінансово-економічної діагностики банкрутства підприємств// фінансовий менеджмент. – 2005. - №5. – с.45-48.